

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вярвеш ми очи і душу ми вярвеш: а не воьвеш милости і віри не возьвеш,
бо руске ми сердце і віра руска.» — з Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходять у Львові по дня
крім неділь і руских свьят
о год. 6-ій пополудни.

Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» під ч. 9
ул. Коперника (Лядого ч. 9.) Екс-
педиция місцева в Агенції Со-
коловского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженя. —
Реклямації неопечатані вілїні
від порта. — Оголошеня звч-
айні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
славім» 20 кр. від стрічки. По-
даки і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Господарські товариства.

Непопулярне, бо в панських руках остаюче, «краєве товариство господарске» почало інакше думати про свою діяльність і сего року зробило почин до праці над сільською суспільністю. Не будемо критикувати досегочасного поступованя сего товариства, бо як-раз не тут місце на се, де оно зробило перший крок для гідного виповнення цілі, для якої оно основане. Товариство се має велику діяльність і великі заслуги — о котрі не трудно при 60.000 зр. запомогти — але ними користувала ся доси лиш одна верства галицької суспільности і то така, що має гріш, а що найменше, легкий і високий кредит. Однак ані межі середною клясою рільничою, до котрої мусимо зачислити і наше руске духовенство, ані межі міщанством, ані між сільською людністю се товариство доси нічого не зробило. Не знать, по котрій стороні вина! Здає ся, що таки по нашій, особливо по стороні духовенства, котре лиш спорадично вступає в се товариство, а тому, бо глядить і на економічні справи через політичні окуляри, забуваючи, що товариство се не є польске а лиш краєве, а язиковий характер залежить від більшости членів. Трудно-ж і жадати від обшарників-Поляків, щоби справи вели по руски, коли нераз у відділі — себто у філії — нема ані одного Русина-члена.

Конець-кінцем повів і в центральному заряді господарского товариства иньший дух і сего року взято ся за працю около найнижших слоїв, починаючи наукою садівництва. На сю ціль призначило товариство 400 зр., а іменно віддано ревізію садів в Рогатиньщині о. Глодзиньскому, професорови тосподарства в тернопільській учительській семінарії і в повіті олеським п. Петровському, директорови коломийської народної школи: обом Русинам. Минулого місяця також урядило виклади в Коссові. Не знаємо, як там повело ся о. Глодзиньскому, але знаємо про ревізії садів в Олеську і окресности. Тут показало ся, що може зробити таке маленьке товариство, як «Сільський Господар» в Олеську, котре є що-іно в першій стадії свого розвитку. Оперте лиш на духовенстві і селянах, має о много більше симпатії і довіря, особливо в справах дотикаючих огородинства, пасічництва і садівництва. Правда, що тяжка справа з вкладками, бо 1 зр. річно — троха за тяжко для нашого селянина, але зі згляду, що за сего гульдена член дістає в насіннях і щепках два рази стільки і що при загальних зборах може вильосувати предмет вартуючий кілька гульденів (як минулої осени було до розльосованя 2 пні пасіки, плужок до підгортаня картофель, кількадесят щепів і книжок — се все без доплати за льос), то вкладка 1 зр. дуже низька. Але мимо того товариство «Сільський Господар» в Олеську має до 100 членів, платних — розуміє ся, бо не платних вже в марті вичеркує ся.

Отжеж товариство господарске руске поагітувало між своїми членами, а наслід-

ки сего були такі, що учитель викладаючий мав через цілий тиждень день в день до 100 слухачів, між котрими більша половина була членами «Сільского Господаря». Позаяк делегат краєвого товариства вдоволив ся 8-дневними викладами, а програма була назначена на 10 днів, тож віддав делегат 2 дни до розпорядку «Сільскому Господарю», а сей зарядив садівничий виклад в Дубю і в Підгірцях.

Нещастє хотіло, що день призначений для Дубя випав в неділю, в сей же день було і свьято Преображеня а також і великий ярмарочний відпуст (спеціальність чисто Василянська) в монастири в Підгірцях. Кождому милійше купно чобіт, кожухів, коралів і жидівских колачів, злучених з оказиею богослуженя і відпусту на спасене душі, як виклади про сад, з котрого аж колись буде можна мати дохід. А мимо того, завдяки заходам виділу тов. «Сільского Господаря», зійшло ся висше 100 людей з Ясенова, Кадлубиск, Поникви, Волох і Дубя. Виклади відбули ся на огороді і в пасіці о. Ю. Дуткевича, а також і на цвинтарі церковнім, що єго парох засадив соткою хороших, з огородинчої школи в Тарнові спроваджених, щепів.

Тут отже мав п. Петровський поле, на котрім міг погуляти, бо доказами і практично поучив про хиби в провадженю деревини, про різні способи щеплення, про протинанє, хороби, шкідників і т. д. Поважаному п. директорови вповні удало ся так представити ті річи в викладі, що народ займив ся сим надзвичайно і аж по заході сонця розійшов ся з саду.

Чи се заслуга краєвого товариства, чи «Сільского Господаря» — пояснить ся обставина, що подібні виклади урядило товариство краєве минулого місяця в Коссові і учитель мав там двох — виразно двох — слухачів, хоч Коссовщина славить ся за замилованя селян до садів і під тим зглядом чи не пішли коссовські селяни найвисше.

Але з другої сторони всякий мусить признати, що краєве товариство і при найліпших інтенциях не може розвинути додатної діяльности, коли не буде мало підмоги з долини.

Товариство в Олеську розвиває ся дуже хорошо. Особливо на поли садівництва і пасічництва зробило дуже добрий початок. Виділ краєвий відступив з олеського замчища морг землі, котру «Сільський Господар» вже в половині обгородив сильними і густими штахетами і засадив вже з весною до 1000 зернівок, котрі на весні будуть щепити. На осінь замовив у огородинків знова 2000 зернівок для посадженя в своїй шкільці, бо поки зачне сіяти і виховувати власні зернівки, то хоче мати свої щепи для членів. Тимчасом для членів замовив в огородинчій школі в Тарнові 200 щепів, а 500 в товариствах огородинчих в Ряшеві і Коломиї.

Але що се значить против запотребованя, яке розвинуло ся в окресности! Тов. «Сільський Господар» буде потребувати річно 1000 щепів роздати — а з Божою помочю буде могло се і то вже в незабаром зробити.

В ділі пасічництва пішло вже дальше.

Вже в осени буде могло роздати двом членам по 2 пні пасіки під условем, що член віддасть їх товариству по рокови; член беручий тих два пні має в зиску приплодок. Окрім того підириняло товариство ревізію кількох пасік селянских приводячи їх фактично до стану раціонального веденя пасік.

Рівно і для рільництва зробило ся дещо, хоч на тім поли між селянами не дасть ся много зробити, бо тут традиційна господарка буде тривати ще сотки літ. Однак спровадив «Сільський Господар» вагон мінерального суперфосфорату і відступає своїм членам по власній ціні, с. є. по 5 зр. 40 кр. Також на осінь спровадить і каїніт — бо сего навозу годі в трафіках соли дістати, хоч они і мають наказ держати каїніт завсїгди на складі.

Обєм праці більшає що раз більше і вже тепер заходить потреба отворити в Бродах філію, а ще прикрійше приходить удержувати звязь між виділом а членами, бо поштова кореспонденция дорога і непевна. Тому товариство задумує по новім році отворити власний орган — хочби місячник найменшого формату, в котрім можна би далеко лекше подавати своїм членам відповіді на численні запити в господарских справах і науку, котру доси з тяжким трудом — ну і сли нема якої холери в повіті — ширили вічнями і відчитами.

Подаємо сих кілька слів про розвій і діяльність «Сільского Господаря» напому загалови на доказ, що тим, котрі мають, ще придано буде, а тим, що нічо не мають і те відбере ся. Де є початок праці, там она розвиває ся і ще іде до ліпшого, а де забгавши руки знають лише нарікати, там стає чим раз гірше. Кілька таких окружних товариств в нашім краю, як «Сільський Господар», а наші села виглядали-б інакше за яких 10—20 літ! Тоді і краєве товариство мусіло-б звернути свою діяльність на науку користь. Тож симпатичному тов. «Сільський Господар» желаємо як найщасливішої удачности в наміреній праці і віримо, що праця тота не буде безхосенна, але причинить ся много до просвьіти і добробутя нашого народа.

II.

Козацтво і гайдамаччина

в „Енеїді“ Котляревского.

(Далі).

II.

»Сцени убийства і нелюдскости, де-б они не з'являлись, викликають завсїгди відразу в усякій хоч трохи цивілізованій і гуманній людині. Тому й винищенє селянами множества шляхтичів і жидів та нелюдські кари над селянами з сторони шляхотских судів, що не меньше немилосердно буяли протягом 4 років (після колішвини) і винищили тисячки жертв, се факти сумні, над якими треба боліти.»

Так више про найчорніші картини з нашої історії, про гайдамаччину, один з сучасних київских істориків, причім висвьітлює нам причини, які довели до сих тяжких подій, що жевріли в р. 1734, роз'ярювали ся в р. 1750, а спа-

лахкотливим, страшним, кривавим, відрізняючим огнем в р. 1768. Селянську масу, не вважаючи на довге і сильне протиповстання, закріпощено, позбавлено землі і всяких, навіть найелементарніших горожанських прав; крім того дражливо єї релігійною нетолеранцією. Брак освіти довершив решти. При першій ліпшій нагоді вибухає роздражена маса, а вибух сей задля повного браку горожанського розвою і гуманної освіти виявляє ся в формах дуже нелюдських і кривавих.¹⁾

Одна з висше поданих причин, закріпощене народа, була приводом, що українські народні пісні і оповідання віднесли ся до гайдамаччини і до єї ватажків з великою прихильністю.²⁾

Ся причина, (більше чим другі), а побіч неї народні пісні та оповідання викликали, здаєсь, і те, що в українськїм письменстві деякі письменники взяли сторону гайдамаччини.

Так прим. Метлинський жалить ся, що гинуть пісні бандуриста, що

Про гетьмана, чи про гайдамаку
Дід засьпіває, в бандуру заграє,
Плаче бандура, мов оживає:
Жаль візьме дитину, візьме і бурлаку.³⁾

В верші п. з. «Козак, гайдамак, чумак» начеркує нам Метлинський постать гайдамаки:

На своїх двох лісом йшов гайдамак
Проміж ліщиною
Йшов він з дубиною
З лісом гукав — з своєю родиною.

Дубино, махай!
Шукай, добувай мені долю!
Кого хоч, моя дубино зачіпай:
В лісі — в пущах маємо ми свою волю!⁴⁾

Свою прихильність до гайдамаччини виявляє поет в верші «Підземна церква»:

Вже стерпів і козак чимало муки,
Вмірав на палях він і в кайданах...
И попанував в лісах і по степах...⁵⁾

Шевченко, найбільший поет України, в своїх «Гайдамаках», в артистичних картинах оспівує нам криваві події; однак по при симпатії для темних і покривджених мас відзиває ся в него гуманне чувство, коли пише в передмові: «Серце болить, а розказувать треба; нехай бачать сини і внуки, що батьки їх помилялись, нехай братають ся знову з своїми ворогами, нехай житом-пшеницею, як золотом покрита, нерозмежованою останеть ся на віки од моря і до моря славянская земля».

Безоглядною симпатією обіймає Куліш «колівщину» в «українській драмі з останнього польского павування на Україні» п. з. «Коліш»,⁶⁾ а Марко Вовчок зображує романтичним героєм одного з ватажків гайдамаччини, Кармелюка.⁷⁾

З українських письменників, що осудили гайдамаччину, назвемо Стороженку. В драмі «Гаркуша», що носить імя одного з провідників гайдамаччини, жінка сотника, влюблена в Гаркушу, дізнавшись, що він не козаком, а гайдамакою, каже до него: «Слухай, що я тобі казати му: Я заприсягаюсь кохати чесного лицаря, а не розбишаку, харциза. Цураюсь твого кохання, козаче! — я тебе зневажаю!» І зірвавши з шиї намисто, кинула на долівку, почім знов озвалась до Гаркуші: «Покинь твоє харциство, покай ся в твоїх тяжких гріхах перед Богом і людьми і будь чесним козаком, лицарем, яким

¹⁾ Порівнай: Кіевская Старина за р. 1893. кн. I. стр. 126—166. і передмову Грушевського до перекладу студії Якова Шульгіна «Начерк Колівщини», напечатаного в XX. томі «Рускої історичної бібліотеки», Львів 1898. Читай також: Антоновича: «Розвідку про Гайдамаччину», якої переклад поміщено в XIX. томі «Рускої історичної бібліотеки», Львів 1897.

²⁾ Гляди Кулішъ: «Записки о южной Руси», де зібрано оповідання про ватажків гайдамаччини, Желізняка, Неживого, Швачку і т. п., а також Драгоманова: Нові українські пісні... стр. 32 і дальші.

³⁾ Амвросій Метлинський: Думки і пісні. Вдає Кирило Студинський. Львів 1897. в верші «Бандура» стр. 35.

⁴⁾ Там же. стр. 41.

⁵⁾ Там же. стр. 44.

⁶⁾ Она напечатана в альманаху «Хата» за р. 1860. ст. 113—133. Менше прихильними чертами характеризує Куліш: «Потомки-ів українського гайдамацтва».

⁷⁾ Про Кармелюка гляди: Dr. Antoni I. (Rollé) статью п. з. «Opryszek». Opowieść zdarzeń prawdziwych. (Gawędy z przeszłości. T. I. 133—238). Сю статью, який Кармелюк являється звичайним розбишаком, перекладено на російську мову в «Кіевск. Старині» Т. XIV. 1886., март. стр. 495—560. У вступних замітках до перекладу додано деякі подробиці і справлено в деякі погляди автора.

ти мені здавав ся і яким тебе Господь создав; тоді я твоя на віки вічні!... Молю-ж тебе, мій голубе, зроби ся, як був, честним козаком-Січовиком! Теперечки війна: йди биття з невірними, ратуй своїх братів, а не губи!...¹⁾

Як дивив ся Котляревський на гайдамаччину? Відповідь на се можемо даги цілком ясну на основі «Енеїди».

В четвертій пісні «Енеїди» читаємо, що цар Латин, на вістку, що Еней прибув до єго краю і хоче єму зложити поклін, велить готовити пир і прибирати комнати в різні образи:

Ось привезли і мальованя,
Роботи первійших майстрів
Царя Гороха панованя,
Патрети всіх багатирів:
Як Александр цареві Пору
Давав із війском добру хльору;
Чернець Мамає як побив;
Як Муромець Іля гуляє,
Як бе Половців проганяє —
Як Переяслав боронив.

В дальшій ряді на стінах поміщено також портрет Гаркуші і картину, що зображала нам, «як в Польщі Желізняк ходив».²⁾

Коли-б ми в «Енеїді» мали лише се одно місце, в яким находить ся згадка про гайдамаччину, то могли би ми прийти до пересвідчення, що поет симпатизував, чи одушевляв ся нею, коли портрети єї ватажків велить містити побіч портретів Александра Великого та билинного богатира Володимирської епохи, Ілії Муромця.

Та як-раз сей наш погляд був би мильним. Кілька иньших уступів «Енеїди» противить ся єму рішучо. Котляревський не лише не симпатизував з гайдамаччиною, але осудив єї.

Попробуємо доказати!

В пятій пісні «Енеїди» розказує нам Котляревський, що в таборі Енея стоять на сторожі у головної башти два сердечні товариші, хоробрі та сильні, Низ і Евріяль. Низ шепче в ухо Евріялеви:

А що, як викравшись помалу,
Забрав ся в Ругульський стан?

То каші наварилиб там;
Тепер вони сплять з перепоею,
Ні дригне ні один ногою,
Хоть всім їм горла переріж.
Я думаю туди пустить ся,
Перед Енеем заслужить ся
І сотню посадить на ніж.

Та Евріяль товариша не пустить самого, хоть Низ толкує єму, що у него жива ще старенька мати «без сил і в бідности, слабая», для якої він «повинен жити», бо

Одна оставшись без пріюту
Яку потерпить муку люту,
Таскавшись між чужих людей!...

Про властиву ціль, для якої Низ і Евріяль вибирають ся до табору Ругулців, дізнаємо ся доперва в дальшій уступі. Они хотять передерти ся через ворожий табор, щоби Енея, що перебував в дали від свого війська, звістити про небезпечність, яка грозить єго дружині від Турна. Низ і Евріяль йдуть до Юля, просити є дозвіл на довершене наміру. Перший з них промовляє:

Був на часах я з Евріялом,
Ми пильновали супостат,
Вони вже тепер сплять повалом,
Уже їх огні не горять,
Дорожку знаю я окромну,
В нічну добу, в годину сонну
Прокрастись можна поуз стан
І донести пану Енею,
Як Турн злий з челядю своєю
На нас налазить мов шайтан.
Коли зволяється, — веліте
Нам з Евріялом попитать,
Чкурнем — і поки сонце зійде,
Енея мусим повідать!...

Відвага двох молодців викликає подив у Юля і зібраних на нічну нараду військових старшин. Они обнимають Низа і Евріяля, радють, бо

Якаж одвага в смутне время!
Таж не пропало наше племя!...

Юль годить ся на намір молодців, а в нагороду за відвагу Евріяля обіцює взяти під свій

¹⁾ «Основа» СПб. 1862. октябр. стр. 26—9. Порівнай: Огоновського: «Исторія литературы руской». Ч. III. (1) стр. 471—2. Про історичного Гаркушу гляди статью К. Кошовика: «Семень Гаркуша», Кіевск. Старина. Т. V. 1883. стр. 528—554.

²⁾ Опишкевич: «Руска бібліотека» Т. I. стр. 34. пісня IV

покров єго матір, коли-б єму не довело ся вернути з табору Ругулців.

Оба молодці перебирають ся до табору Ругулців, перебивають сторожу і мордують спачих лицарів. Наситившись видом крови, Низ каже до Евріяля:

Покиньмо кров врагам пускати,
Пора нам відсіль уплітати!...

Ся страшна картина викликає у поета відразу. Подвиги Низа і Евріяля оспівує нам поет тими словами:

Як новк оведь смиренных душить,
Коли в кошару завіта,
Курчатам тхір головки сушить,
Без крику мозок висмокта;
Як добре время угодивши
І сіркою хлїб накуривши,
Без крику крадуть слимаки
Гусий, качок, курпї, індиків
У Гевалів і Амаліків,
Що роблять часто і дяки,
Так наші сьмілії вояки,
Тут мовча проливали кров.

(Конець буде).

Польські демократи.

З'їзд послів і мужів довіря польского, демократичного сторонництва відбув ся вчерадня 22. с. м. в ратушевій сали у Львові. Як вже відомо, львівське міщанство ухвалило оноді відтягнути ся від сеї наради; мимо того зібрало ся коло 80 учасників по більшій часті з провінції, між ними послаи до сойму: Романович, Солеский, Яль, Слотвинський, Вайгінгер і Ротер та послаи до ради державної: Дулемба, Знаміровський, Левицкий і Руговський.

Пос. Романович отворив збори; відчитав листи та телеграми від осіб, що з причини неможности приїзду усправили ся. Між ними були письма від послів др. Дворского з Перемишля, Гольдмана, Соколовского, др. Бука, Жардецкого, Фрухтмана, Рихліка, Колішера і др. Ольпінського та ще від богато иньших осіб. В дальшій промові підніс бесідник, що послідне пятіліте сойму було епохою для демократичного клубу, в якій рішено увійти на дорогу здійснення програми і більшого здемократизованя лівиці. В р. 1895. запала ухвала зміни назви на «демократичний клуб польский» та зазначеня лучности з людскими клубами під окликом виборчої реформи. З сеї причини шість послів відділило ся від клубу. Через сю сецесию клуб зменьшив, але став більше одноцільним. Єго хилою було, що за мало мав звязи з краєм і не вмів зорганізувати сильного сторонництва, і тепер буде се єго найважнішою і найближшою цілью на будучність.

Се, що нині ухвалимо — закінчив Романович — нехай обовязує нас всіх, а дрібні тактичні ріжницї нехай не дїгять людей, працюючих для одної ціли. Не розбиваємо ми — як нам закидують — але хочемо міліони люду спровадити до народного табору, хочемо вести сей люд на виспі щеблї публичного жита.

На предложене бесідника вибрано провідниками зборів послів Вайгінгера (з Тарнова) і Ротера (з Кракова). Референтом програми був пос. Руговський і він заняв перший голос.

Після цілого потоку фраз та загальних висказів, референт сконстатував, що тактика демократичного сторонництва змінила ся і стала радикальнішою. Перший раз проявило ся се в зміні відношеня до центрального комітету. Тут самі міста видали вирок. Зрив наступив вже, а маніфестації в краю потверджують єго. Другою справою є: справа солідарности польского Кола у Відни. Хотяй там майоризують демократичне сторонництво, то однак оно уважає потрібною і пожаданою сю солідарність, а домагає ся в своїй програмі такої зміни статуту польского Кола, щоби людовцям стало можливо вступити до него. А передовсім треба здобути для демократичного сторонництва відповідне становище в соймі і державній радї, що вже могло би стати ся при позисканю лише 7 нових мандатів до державної ради.

З між бесідників виступили против солідарности з польским Колом др. Зайнфельд, др. Гібель, Косткевич і др. Дверніцкий, який закинув польскому Колу маніфестацію за помершого царя, ухвалене виїмкового стану для Чехів, неможливість чи нехїть удержавленя тіпінсько

гімназій, та не перенятя на краввий фонд польської школи в Бялій.

П. Буйновський, реєнт з Пільзна виступає за солідарністю з польським Колом, хотая похваляє вповні зірване з центральним комітетом. Єго гадку підпірає др. Яворський з Ясла, а п. Бехонський (з Горлиць) ставляє посередне внесенє: Коли до трех місяців Коло польске не змінить статута, аби людовці могли вступити до Кола, нехай президія з'їзду скличе нове віче, яке рішить, під яким кличем мають відбутися слідуючі вибори.

Після промов Кононівського, редактора краківської «Now-oj Reform-y» та посла Солеского, які підпірали внесенє п. Бехонського, ствердив справоздавець пос. Рутовський, що становишко з'їзду супроти центрального комітету є згідне. Ані один голос не підвіс ся проти зірваня з комітетом, отже треба поставити нову організацію. Що-до польского Кола у Відні, то навіть противники солідарности признають єго вагу і потребу. При голосованю, яке відтак наступило, прийнято програму сторонництва, резолюцію, стверджуючу зрив з центральним комітетом і внесенє п. Бехонського в справі солідарности з польським Колом.

Відтак пос. Романович реферував справу організації сторонництва і предложив вибір виконуючого виділу з 10 послів і 10 мужів довіря, вибраних по половині львівським і краківським комітетом. До виділу належали-б також презеси обох демократичних клубів в соїмі і з радї державній. Сей проєкт прийняли збори в голосованю.

Дальше пос. Левицький реферував справу порозумія з другими демократичними сторонництвами. В тім зглядї ставить бесідник такі внесеня: 1) З'їзд приймає з вдоволенєм доконанє порозуміє з людовим сторонництвом і поручає свому виконуючому виділови а) постійне порозуміє з людовим сторонництвом в цілі спільної, політичної акції, б) навязанє переговорів з другими демократичними сторонництвами (зі Стояловниками та клубом Поточка в соїмі), що стоять на народній почві. 2) З'їзд заявляє жаль над сецесією кількох послів з соїмового, демократичного клубу, як незгідною з інтересом народної демокрації та противній інтересам цілого краю.

Др. Буйвід з Кракова звернув увагу з'їзду, що поминено зовсім соціально-демократичне сторонництво. Буйновський виступає против здуки з сим сторонництвом, яке воює против релігії та не признає родини. Слідуючі бесідники збивали погляд п. Буйновського, як застарілий пересуд, виказуючи, що о скілько соціалісти стоять на народній почві, з ними можна і треба іти рука в руку.

Наконець ухвалено внесенє референта з поправкою станиславського посла Ствєртні, що не «жаль» але «нагану» висказує з'їзд сецесіністам. По 4-годинних нарадах замкнув пос. Ротер збори нової партії польских демократів.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В пятницу: гр.-кат. Євплатим.-кат. Вартоломея. В суботу: гр.-кат. Фотія; рим.-кат. Людвика кор.

— **Родимці! Присилайте фанти для дяківської лотерії! Купуйте льоси!** Фанти належить послати до канцелярії дяківської лотерії, Львів, Коперника ч. 36 на руки Впр. о В. Яцковського, гроші до Дирекції «Народної Торговлі», Львів, Ривок. *Комітет.*

— **Про курс до шкіл виділових.** В справі курсу підготовляючого до іспиту до шкіл виділових заявляє Висока ц. к. Рада шкільна краєва письмом з 4. серпня ч. 16.920 що слідує: «Відповідаючи на письмо з 16. липня 1900. до ч. 40 ц. к. Рада шкільна краєва завляє, що загальне уділенє двомісячної відпустки для учителів і учительок, маючих брати участь в курсї підготовляючо-інформаційнім, котрий Чесний Виділ наміряє вітворити, не є можливе. Передовсім належить замітити, що о таку відпустку повинен кожний учитель подавати ся за посередництвом своєї начальної власти, се є, ц. к. Ради шкільної окружної. Ц. к. Рада шкільна краєва не може такої відпустки дати інакше, як на підставі внесків дотичних Рад шк. окружних, котрі одні можуть заявити, чи учитель на відпустку заслугоє і чи дана відпустка не приносила би великої шкоди школі, а іменно чи і як можна учителя заступити. Аби всі ті обставини точно пізнати, на се час до 1. жовтня с. р.,

з котрим Чесний Виділ наміряє курс свій вітворити, за короткий». Висока ц. к. Рада шк. краєва виражає також гадку, що час двох місяців на курс за короткий.

В наслідок того відкладає ся речинець курсу до весни 1901. р., а притім додає ся, що час триваня курсу буде виносити кілька місяців. Близші відомости подасть ся по засіданю Виділу в вересню.

— **3 Нового Санча.** Дня 7. с. м. відбули ся в Н. Санчи загальні збори членів тамошньої рускої бурси при участі около 100 осіб. Збори вітворив голова дотеперішного виділу, радник суду, Лїнівський і в своїй промові перейшов дворічну діяльність бурси. Єї заслугою є, що число учеників-Русинів в новосандецкій гімназії від часу заснованя бурси майже потроїло ся і з року на рік зростає о кільканапятьох учеників. Доси дійшло майно бурси до 14.000 зл. головно в дорозї жертв не лише самих лемків, але цілої галицької Руси. По єго промові вибрано головою зборів о. Ів. Дуркота, почім відчитано протокол з остатних загальних зборів, а опісля члени виділу здавали річне справозданє зі своєї діяльности. Зі справозданя касиєра п. Івана Іванишова показує ся грошевий стан бурси ось так: Доходи: З попередного року остало готівкою 6611 зл. 27 кр.; доплата за питомців 1909 зл.; вплинуло від ріжних інституцій 405 зл. 50 кр.; з добровільних датків і вкладок на бурсу 1781 зл. 74 кр.; з жертв на будову церкви 3464 зл. 90 кр.; з довжних записів 1546 зл.; з пеголок 284 зл. 37 кр. — разом 16.002 зл. 78 кр. Розходи: Харч (для 32 бурсаків, 2 осіб завідуючих і 3 служачих) 1697 зл. 24 кр., адміністрація 803 зл. 22 кр., докуплений в сїм році інвентар 185 зл. 15 кр. — разом 2685 зл. 61 кр. З днем 1. червня с. р. остало готівки 13.317 зл. 17 кр., не вчисляючи в се процентів за і піврік в квоті 426 зл. 73 кр. По провіреню сих рахунків вибраною комісією шконтруючою висказано уступаючому виділови своє довіре і похвалу, і уділено абсолюторії. По деяких дрібніших внесенях члени приступили збори до вибору нового виділу. Вибрано головою опять радника суду Лїнівського, а виділовими: Івана Черкавського, о. Йосифа Мохнадского, о. Теофіля Качмарчика, о. Івана Парилевича, о. Омеляна Венгриневича, Івана Іванишова, Миколу Чернявського і Михайла Секунду, а заступниками виділових: Петра Вітошинського і Миколу Громосеяка. На сїм вичерпано дневний порядок, а голова о. Дуркот замкнув збори подякувавши присутним за участь.

— **В Пробіжній,** гусятинського повіта, відбуде ся в неділю дня 26. с. м. в новім будинку сушарні целюльній концерту сполучений з аматорським представлєм. В програму входять 1. Продукції мішаного хору. 2. Продукції оркестри селян в Козубинєць. 3. Представлєнє аматорське «Бувало а нині», комедія в 5 дійствах, відіграють селяне з Крогульця. — Чистий дохід призначений на закупно льосів великої фантової лотерії дяківської. Ціни місяць: крісло 2 кор., білет фам. на 3 особи 4 кор., партер 1 кор., для селян і міщан 40 сот. Початок о год. 6¹/₂, вечером.

— **По чотирнацятьох роках** віднайдено в Куньківцях убійника селянина Довбанюка, про якого думано, що утопив ся в Сянї. Сими днями зголосив ся до жандармерії в Красічній селянин Гоц і заявив, що жінка Довбанюка, з якою він давнійше удержував любовні зносини, признала ся перед ним, що чоловіка свого убила. До сего спонукала єї грижа совісти, бо що ночи показував ся єї небіщик і звивав до виявленя правди. За жінкою Довбанюка, котра перед роком опустила Куньківці і пішла шукати зарібку, виславо гончі листи.

— **Заручини королеві голяндської.** Королева Голяндії, Вільгельміна заручила ся з кн. Адольфом Фридрихом меклембурским. Наречений, роджений дня 10. жовтня 1873. р. є вуйком будучої королеві данської і служить як ротмайстер при прускім полку гвардії кірасиєрів. — Бюро Райтера заперече вість про заручини королеві Вільгельміні.

— **Анархісти в Бельгії.** З Брукселі доносять, що на королівськім дворі ріжні особи одержали письма з погрозами. Анархістичні плякати, розліплені в Антверпї, завзивають до атентатів на короновані голови. Полїція і жандармерія слідять за виновниками.

— **Про значінє автоматів.** Проф. др. Ернест Тіль написав інтересну розвідку про правне значінє автомата. Автор розбирає цілий ряд правних kwestій, які відносять ся до уживаня сего нового а так вже розповсюдженного средства. Автор завважає справедливо, що той, хто нині покористовує ся автоматами, уставлєними на публичних площах, в реставраціях, на зелізничих двірцях і т. д. рідко коли подумає, що сим способом заключає правний акт, зі всякими знаменами угоди, зі всякими правними наслідками, хотая ніякої особи перед собою не видить, хотая другого контрагента не знає, про єго імя, прикмету, чесність, виплатність, ані не журить ся, ані не потребує журити ся. Угоди за посередництвом автомата так часто заключаювані, а зара-

зом сповнювані, що раз більше розширяють свій обсяг. Не много літ минуло, як перші автоматичні ваги жертвували людам свої услуги за вкиненєм гроша. Нині автомат переводить купно і продажу рішних товарів, як чеколядок, цигарів, сїрників, перфум, цвєтів, виготовлює фотографії, грає і т. д.; автомати продають страви, напїтки, через них можна убезпечувати ся на житє, а хто знає, які ще чинности буде автомат виконувати в будучности. Яка велика є праця автоматів, може послужити за примір, що на однім двірці в Берліні продають автомати 12.000 білетів денно, а товариство для автоматичного руху довершило в однім році 275 мільонів продажий. Вправді автомат не є ніякою новостию, бо вже в 3. віці перед християнською ерою продавано автоматично воду в атенській сьвятинї, але до найбільшого розцвіту свого значіня дійшов автомат в нинішних часах. Однак доси правна kwestія автомата у нас ще не унормована. В Німеччинї признано автомати «отвертими місцями продажі» і підпорядковано їх під загальний закон торговельний. Автомат мусить сьвяткувати неділю, мусить відпочивати в ночи. Заки у нас прийде до унормованя законом автомата, мусить суд поки-що вже тепер рішати спірні kwestії, які впливають з уживаня автоматів.

Посмертна оповістка.

Лукиян Гумецкий, адвокат в Самборі, упокоїв ся по короткій недузї дня 21 с. м. в купельнім заведеню в Бледї (Вельдес) в Країні, в 42. році житя. Покійний зразу вступив був до суду, однак вмшаний в одну до заграниці відносячу ся маніфєстацію львівських москвофілів, мусїв судівництво покинути і посьвятити ся відтак адвокатурі. Недавно бл. п. Гумецкий взяв участь в торжествї з нагоди 100-літних народних словінського діяча Сломшека в Поникві, де вступав в роли представителя Москалів. Там перестудив ся і перевезений до Бледу помер. — В. є. п.!

Телеграми.

Відень, 23. серпня. Президент кабінету др. Кербер порозумів ся з чеським намісником гр. Куденгове, перебуваючим тепер у Відні, та з чеським міністром др. Резеком що-до далеких конференцій з провідниками парламентарних сторонництв.

Прага, 23. серпня. Пацак на засіданю виконуючого комітету чеських послів одержав згоду комітету, щоби прийняв запросини др. Кербера на конференції.

Неаполь, 23. серпня. Маршалок гр. Вальдерзе прибув сюда вечером і о год. 11. в ночи сїв на корабель.

Льондон, 23. серпня. Times доносить, що підчас рекогносційного маршу під Пекіном, Американи взяли до неволі штаб генерала Тунгфузіонга. Сам генерал з 15.000 війська цофнув ся до Тангсу.

Париж, 23. серпня. Полковник Маршан іменованій членом генерального штабу для Китаю.

Неаполь, 23. серпня. Прибув сюди російський полковник Енгалічев, який разом з гр. Вальдерзе удає ся до Китаю.

Льондон, 23. серпня. Бюро Райтера доносить про подробиці занятя Пекіну союзними військами. Дня 15. с. м. мали союзні віска припустити загальний атак. Але вже 14. заалармувала їх енергічна канонада в місті. Догадали се всі, що се атак Китайців на англійське посольство і кождей відділ союзного війська рушив сам, віддільно на поміч zagrożеним послам. Японці натрафили на завзятий опір Китайців і довго мусїли з ними бороти ся. Англійці та Американці майже без опору увійшли до міста. Дперва на улицах почав ся завзятий бій. Союзні війська дістали ся остаточно кавалом до zagrożеного посольства.

Надісланє.

Пошукую пани Русинки до помочи в зарядї домом.

Близші інформації листовно.

А. Партичка, — Торговиця — п. Отинія.

Малий фейлстон.

СТРИЧА.

(Конець).

Слово «господар» вимовив ще з більшими гордощами, як тоді, коли хвалив жінку за її наливки. Оглянувши подвір'я, вертали назад до хати. Гостинний господар говорив далі:

— На другий рік, на місці от-сеї рудери стане дімок, як пуделочко. Покажу тобі пляни. Все вже готове. Конкуренція розписана, умови з доставцями заключені, словом — усе. І се, братчику, не кожний з нас потрафить. Не один весь вік капарає у кучі, прости за слово. Бувають приходства гірші від моєї стайні. Не віриш?

Іваньський навіть не брався перечити. В тій хвилі він був занятий зовсім чим іншим. На мову говірливого товариша навіть не звертав уваги. Обходила его зовсім інша мова — та, що пліла зі струн, з під її палців.

В неprisутности мужа вона далі грала, а Іваньському здавалося, що той чорний, мертвий інструмент, то її одинокий лік, одинока дошка ратунку, одинокий по-

вірник бідної, нещасливої душі. І йому зробилося дуже важко на душі, хотілось плакати, проклинати, піднімати протест до неба, кликати цілий сьвіт до боротьби.

— Знаєш, товаришу, мені ведеся добре. Одним словом — добре, а було-б ще краще, якби мав жінку господиню. От що! Я не нарікаю на неї. Спокійна, тиха, невпаглива. Балів не забагає, ані вивит. Але, як то кажуть, чоловік і жінка повинні навіть сон один мати. Правда?

— Правда! — відповів Іваньський, на силу вдержуючи своє зворушене. — Добре кажеш! Чоловік і жінка навіть сон один повинні мати.

Сіли на лавочці під липою і віддихали чарами ночі. З хати доходили до них звуки фортепяна. Раз повільні, сумні, меланхолійні, то знова сильні, бурливі як той біль, той смуток, що перестав бути смутком, а змінює в безконечну, майже божевільну розпуку...

На дворі робилось зимно і темно, щораз темніше, дуже темно...

Богдан Ленкий.



ПОЧИНОК.

(Виймки з довшого оповідання)

Богдана Ленкого.

— Чи я до церкви не ходив, чи я посту не постив, чи кого здоровля збавив, чи на мастьку скривдив? — За щож Ти мене Боже так тяжко караєш?... Насіли ся вороги на мене і обігнати не годен. Так мене взяли, так мене здавили, як у ті кліщі. Забирай ся з власної хати, кидай рідне поле та іди, куди хочеш! А я таки не піду. Продав бики, продав корову, продам остатній лах, а свого не дарую... А той адукат так тягне, так колотить, а гроші все став і став; з коліна вилупи, а став. Або то йому смішно! Каже, що до другої «станції» пішло — зобачимо.

Так роздумуючи, доплів ся до коршми.

— Куме Василю, а поступіть до нас! — кликнули на него звідти.

— Спасибі і вибачні ми будьте. Часу не маю.

— Ми вам позичимо — відповіли веселі гази і як взяли, як взяли тай затигнули старого.

Поздоровкались, посадили між себе і стали питати — що нового.

— А щожи? — відповів Починок — біда тай годі.

— Біда тай годі — доповідали гуртом.

В коршмі було тихо. Людей лиш кількоро, інші не встигли упорати ся з роботою. Звільна стягали ся та засідали лави. Пикали люльки і ждали розмови. Кожний рад був почути щось нового, а ту не йшло. Подеревіли язички. Лиш дим і запах горівки і звичайні зітхання виповнювали коршму.

— Щось нарид до «Брандзолі» тягне — почав Басістий.

Кажуть, що Затиский хату продав, а Дмитраці за поле торгу добивають. Дурний народ. —

Басістий славив ся бувалим чоловіком. Служив у войску, ходив в похід, сьвіта не мало видів. Тепер осів на ґрунті, грав на басі і був першою головою в громаді. За всіх наймудрійший. Его натяк на «Брандзолію» викликав загальну цікавість. Кожний питав, де тотя «Брандзолія» і чи варта іти до неї.

В ту хвилю висунув ся з алкиря Мошко, арендар, хирлявий, двацятьлітній жидок, муж жінці і батько дітьом.

(Д. б.)

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовєнству і вєім вїрним Впрєосв. Митрол. і Прєосв. Еп. Ординариѧм вєіх трєх єпархїй, обезпєчає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскї знаряди, збіжє в зерні і солонї, єіво в стогах і будинках против шкїд огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вноєить:

Фонд резервовий	245.814 кор.	52 сот.	} 486.145 кор. 92 сот.
Резерва премїй	148.480	”	
” спеціальна	1.684	” 80	
Фонд основний	72.000	”	
” емеритальний	18.166	” 60	

Тарифи «Дністра» дуже умїркованї, услїва обезпечєнь користнї, а шкоди лїквідують ся безпроволочно. До кївця 1899 року вноєили виплаченї шкоди 1,669.565 кор. 38 сот. Полїси «Дністра» прїймає Банк краєвий і Каси ощадности у Львовї, Коломиї, Самборї, Долині, Святинї, Городенцї, Терєбовлї і Залїцїях прї позичках гіпотєчних.

На житє можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товариствї взаїмних обезпечєнь в Краковї, котрє дає найкористнїйшї услїва, прєдставляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускїм язїці. Зголоєнє о удїленє аґєнций в окрєстностях, де нема близько аґєнтив «Дністра», прїймає ся.

«Дністеръ» виплатив аґєнтам по кєнєць 1899 р. провїзїи 216.714 корон.

Львїв, ринок ч. 10. (дїм «Прєсвьїти».)

Информация и посредничество до заключения ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЕЙНЫХ в найкористнїйших комбїнациях.

Позички для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. «Дністеръ» на 5%, 5 1/2%, 6%, 7%, 8%, 9%, 10% додатково на кошта адм.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕРЪ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львїв, ринок ч. 10

(дїм «Прєсвьїти».)

удїляє позички за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адмїнїстраційнї, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох вїдповїдних ручитєлїв або за інтабуляцією, над 500 корон тїлько за інтабуляцією на першїм мїєци, до сплати в ратах на 2 до 10 лїт. Сьвященники, не посїдаючі реального, мусять прїм поруки двох ручитєлїв прєдложити єще полїсу житєву; обезпечитись можна через «Дністеръ» в Товариствї взаїмних обезпечєнь в Краковї пїєсля всяких можливих комбїнаций.

Згадає Товариство прїймає вкладки до опрєцентования вїд членів і третїх осіб по 4%.

Удїл членський вноєить 50 кор., вписовє 2 кор.

Членом бути і позичку дістати може тїлько член обезпечєний в «Дністеръ».

Информаций удїляє Дирекция листовно або аґєнти Товариства взаїмних обезпечєнь «Дністеръ».

Артистичнє заведєнє ритовничє малярства шильдїв. вїдливана, таблиць, вїрїб печаток кавчукових і великий вїбр кавчукових друкарєнь

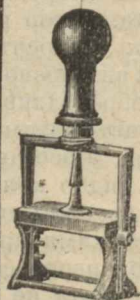
Гєнрик Шапіра

Львїв, ул. Копєрника ч. 3 (побїч аптєки Вп. Мїколяша).

Виконує дуже красєно вєілякї работи, а іменнє: печатки кавчуковї і металєвї для громад і урядів парохїяльних. Шильди мальованї на шклї, деревї, блясї та полотнї. Вєілякї лякерования, позолочування хрєств. Таблицї і шильди лянї з рїжних металїв, таблицї наґробнї і назви улиць, числа на доми.

Гравури на металю та дорогих камїнях, печатки, штанци, вїдзнаки, букви, моноґрами, герби і гузики до упряжи та лїберїї. Марки печатковї, бляшки шпунт. для броварїв. Нуморатори і стемплї на датум. Обцяги до пльомб, шабльони. Краска до печаток та хемїчна краска до бїлизни.

Цїнники даром і франко.



Вєілякї КУПОНИ

Вильсованї

цїннї паперї

виплачує без потручени провїзїї або копїтв

Контора вимїни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гїпотєчного.